

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

Natura 2000-områdets namn och områdeskod
Romsmaren, SE0210316

Områdestyp och skyddsstatus

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv).

Regeringen godkände utpekande av området i april 2004.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

7,7 ha

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<u>Kod</u>	<u>Namn</u>	<u>Areal</u>
3140	Kransalgsjöar	1,3 ha
7230	Rikkärr	2,6 ha
9010	* Taiga	3,8 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivets bilaga 2

1013	Kalkkärrgrynsnäcka (<i>Vertigo geyeri</i>)
1166	Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)
1903	Gulyxne (<i>Liparis loeselii</i>)

Ägarförhållanden

Privat och bolag.

Kommun

Tierp.

Översiktlig beskrivning av området

Romsmaren är en grund kalkblekesjö omgiven av orörda topogena kalkkärr. I sjön finns såväl kransalger som blodigel, större vattensalamander och gölgröda. Bland kransalgerna kan den rödlistade mellansträfs nämnas. Kärrret är ett typiskt axagkärr där det växer gulyxne, sumpnycklar, kärrknipprot, pors och vitag samt i de blötare

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

delarna vattenbläddra, dybläddra och dvärgbläddra. I bottenskiktet växer knoppvitmossa, purpurvitmossa, röd skorpionmossa, korvskorpionmossa, guldspärrmossa och myruddmossa. Kring sjön finns äldre barrdominerad skog med inslag av hållmark och surdråg. I norra delen av området finns ett mindre rikkärr som även detta har höga värden med gulyxne och ävjestarr.

Området är en del av myrskyddsplanobjektet, C6, Romsmaren. Romsmaren ingår i detaljplanerad mark som parkmark.

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Romsmaren är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden. Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprovningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29§§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna kransalgsjöar och rikkärr.
- Arten gulyxne.

Motivering:

- Liten kalkpåverkad göl med rikkärr och skyddszon av äldre skog.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Framtagande av förvaltningsplan eller motsvarande som reglerar nedanstående.
- Förbud mot skogsbruk inom Natura 2000-området.
- Förbud mot avlägsnande av död ved inom Natura 2000-området.
- Regelbundna röjningar av igenväxande kärrytor vid behov.
- Stor naturvårdshänsyn vid avverkning av skogarna runt Natura 2000-området.

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

Beskrivning av naturtyper och arter

3140 – Kransalgsjöar (1,3 ha)

Sjön Romsmaren hör till naturtypen kransalgsjöar som utgörs av relativt basrika sjöar och vattensamlingar med ibland klart, ibland brunt, mer eller mindre näringsfattigt vatten. Romsmarens vatten är brunfärgat. Vattnet är ofta basiskt och kalkrikt med pH >7,5. I sjön bildas alggyttja och kalk utfälls i form av kalkbleke på bl.a. strandhällar och kransalger.

Sjöarna och vattensamlingarna är känsliga för förändringar i hydrologin såsom dikning eller andra avvattningsföretag i eller i anslutning till området. Naturtypen kräver också oförändrad näringsbelastning varför läckage från enskilda avlopp, skogsavverkningar i tillrinningsområdet etc. kan vara ett problem. Utsättning av främmande arter, eller fiskstammar kan leda till problem för befintlig fisk, och för den typiska kransalgsvegetationen i dessa vatten är utsättning av karpfiskar, speciellt gräskarp ett direkt hot.

7230 – Rikkärr (2,6 ha)

Längst norrut i området och kring Romsmaren förekommer rikkärr som i stort sett är ostörda. Rikkärr är myrmarker med en kalktålig/kalkberoende flora och fauna. Karaktäriserande för rikkärr är den ständiga tillförseln av mineralrikt vatten från omgivningen. pH-värdet är högre än i andra myrtyper, vanligen 6 eller högre. Vegetationen domineras av olika stråväxter och örter. Bottenskiktet byggs upp av s.k. brunmossor eller i vissa fall vitmossor. I rikkärret förekommer flera skyddsvärda snäckor, insekter och växter såsom kalkkärrgrynsnäcka, ävjestarr, gulyxne och axag. Även gölgröda förekommer i områdets rikkärr.

Rikkärr är känsliga för förändringar i hydrologin och hydrokemin varför dämning eller avvattningsföretag såsom dikningar inte får förekomma i eller i anslutning till kärren. Spridning av exempelvis aska och gödningsämnen i och kring naturtypen ger drastiska förändringar på vegetationens artsammansättning. Även förändringar i trädskiktet kring kärret liksom igenväxning i kärret är ogynnsamt. Torvbrytning får inte ske.

9010 – *Taiga (3,8 ha)

Kring Romsmaren finns äldre barrskog på moränmark med inslag av hållmarker. Området är kuperat och i sänkorna förekommer fuktdrag med lövbuskvegetation. Död ved förekommer sparsamt. Skogen är klassad som naturtypen taiga som definieras som naturliga, gamla skogar samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar, "naturskog" eller "naturskogsartad skog". Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion med exempelvis ett stort inslag av död ved, gamla träd och en mosaikartad struktur. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning. De hyser en rad hotade arter bland kärleväxter, mossor, lavar,

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

svampar och skalbaggar. Kring Romsmaren förekommer exempelvis orkidén tvåblad.

Naturtypen taiga är känslig för olika former av produktionsinriktat skogsbruk i eller i anslutning till objekt eftersom det leder till brist på gamla träd, död ved etc. Exempel på skogsbruksåtgärder är avverkningar som slutavverkning, gallring, röjning, blädning etc. (gäller ej naturvårdsinriktade avverkningar), transporter, markberedning, dikning (även skyddsdikning) och plantering. Skogsbilvägar fragmenterar skogsområden och medför att hydrologin i skogsområdet kan förstöras. Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar.

1013 – Kalkkärrgrynsnäcka (*Vertigo geyeri*)

Kalkkärrgrynsnäckan är bunden till öppna kärrmiljöer och förekommer i regel inte i skogklädda kärr. Arten lever huvudsakligen i rikkärr (kalkkärr) och kalkfuktängar. En måttligt intensiv betesdrift eller motsvarande påverkan som upprätthåller solinsläpp och störningar i fältskiktet är fördelaktigt för arten. Markslitage får dock inte bli stort. Arten sprider sig ytterst långsamt, i storleksordningen några få meter per år, vilket innebär att den är hänvisad till just den våtmark där den lever. Långdistansspridning sker dock sporadiskt, sannolikt med hjälp av fåglar.

Arten är känslig för utdikning, dränering och skyddsdikning, liksom alla andra åtgärder som ändrar hydrologin i och i anslutning till artens biotoper. Vidare kan exploatering i form av t.ex. vägbyggen och annan byggnation vara ett hot. Eutrofiering genom läckage av näringsämnen från jordbruket, skogsavverkningar, enskilda avlopp, kvävenedfall från luften etc. kan utgöra problem då påföljande vegetationsförändringar är ett hot för arten. Igenväxning med vass, buskage och träd på grund av att hävd av öppna kärr upphört samt igenväxning av öppnare kärrskogar är påtagliga hot. Ett sekundärt hot, som uppkommer genom ensidig och felaktig hävd, är markslitage genom för hårt betetryck och/eller felaktigt utförd röjning.

1166 – Större vattensalamander (*Triturus cristatus*)

Den större vattensalamandern leker på våren i små till medelstora, permanenta vattensamlingar. Det är ovanligt att vattnen är mindre än 10 m i diameter och grundare än 0,5 m. Lekvattnen bör helst ha en viss vegetation, till exempel förgätmigej, nate och igelknopp. Däremot bör de vara fiskfria, eftersom larverna är utsatta för en kraftig predation från rovfiskar. Lekvattnen bör vara solbelysta så att de blir isfria tidigt på våren och håller en hög temperatur långt in på hösten. Med undantag för lek- och larvperioden lever den större vattensalamandern på land under murkna trädstammar och stubbar, i smånagargångar, under mossbeklädda stenar och i blockterräng, vanligen i fuktig huvudsakligen lövdominerad skog, men påträffas sällsynt även på öppen mark som till exempel i fuktiga hagar med högvuxet gräs.

Kravet på landmiljöer, fria från mänsklig påverkan, gör arten särskilt känslig för störningar, exempelvis avverkning av gammal lövdominerad skog. Plantering av

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

barrskog eller ökat graninslag i skogarna försämrar artens möjlighet till överlevnad. Den större vattensalamandern är också känslig för igenväxning i och kring av lekvattnen och inplantering av fisk eller kräftor. Arten är också känslig för ändringar i hydrologin där dikningar (även skyddsdikning), dämningar och dränering ofta blir ett problem. Lågt pH-värde (under 5,0) eller att lekvattnet utsätts för övergödning, höga nitrathalter eller låg alkalinitet medför att lekdammarna blir obrukbara för arten.

1903 – Gulyxne (*Liparis loeselii*)

Gulyxne växer i kalkrika kärr med rörligt ytnära grundvatten. Den kräver troligen både tillgång på kalk och mineraler/närsalter. På många lokaler är den en successionsart i landhöjningsmiljöer. Gulyxne gynnas av att livsmiljön hålls någorlunda solöppen. Dessutom är det önskvärt att smärre markblottor finns regelbundet i området så att nyetablering av individer kan ske. Arten är dock känslig för påverkan av tramp.

Då gulyxne kräver en jämn, kontinuerlig tillgång på vatten är den mycket känslig för åtgärder som påverkar hydrologin och hydrogeologin inom rätt stora avstånd från växtplatserna. Arten behöver en måttligt störd miljö för att igenväxning (t.ex. vass och slyvegetation) skall hindras och att markblottor ska förekomma. Detta innebär att det kan vara gynnsamt med måttlig hävd.

Bevarandemål

3140 – Kransalgsjöar

Arealen kransalgsjöar ska vara minst 1,3 ha. De hydrologiska förhållandena ska vara opåverkade och sjöns vatten ska vara kalkrikt och relativt näringsfattigt. I sjön ska det finnas stora öppna vattenytor och vass och annan övervattensvegetation förekommer ytterst sparsamt. Typiska arter i form av kärlväxter och kransalger (exempelvis sträfs-arter, kransalger, stjärnslinke, havsnajas, trådnate, borstnate eller styvnate) ska ha rik förekomst i sjön. God eller hög ekologisk status enligt vattenförvaltningen uppnås eller bibehålls.

7230 – Rikkärr

Arealen rikkärr ska vara minst 2,6 ha. Kärrrets hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande diken som medför negativ påverkan. Kärrret ska domineras av rikkärrsarter i såväl fältskikt som bottenskikt och typiska arter som skorpionmossor, stor skedmossa, myruddmossa, gyllenmossa, fetbålmossa, praktflikmossa, axag och ängstarr ska vara allmänt förekommande. Gulyxne ska ha en livskraftig population i området. Naturtypen ska inte vara igenväxt av träd, buskar eller ris. Stora bestånd av negativa indikatorarter som till exempel pors, vass, blååtäl eller älgört ska inte förekomma.

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

9010 – *Taiga

Arealen taiga ska vara minst 3,8 ha. Den barrdominerade skogen ska ha ett tydligt inslag av lövträd och rikligt med död ved. Hydrologin ska vara opåverkad och diken ska inte förekomma. Arter som tvåblad ska förekomma i naturtypen.

1013 – Kalkkärrgrynsnäcka (*Vertigo geyeri*)

Kalkkärrgrynsnäckan ska förekomma i områdets öppna kärr och rikkärr. Dessa miljöer får inte bli igenväxta av träd eller buskar och hydrologin ska vara ostörd. Kunskapen om artens populationsstorlek i området är dock bristfällig. I samband med eventuell tillståndsprövning behöver uppgift om detta kompletteras av den som söker tillstånd.

1166 – Större vattensalamander (*Triturus cristatus*)

Större vattensalamander ska förekomma regelbundet och föryngra sig i området. Arten leker i solbelysta, fiskfria hållkar och kanske även i rikkärret i området. I övrigt lever den på land i blockterräng eller under murkna trädstammar i fuktig, huvudsakligen lövdominerad skog. Lekvattnen ska vara fiskfria och får inte utsättas för övergödning. Det ska finnas gott om löv i träd- och buskskiktet i området och hydrologin ska vara ostörd. Kunskapen om områdets populationsstorlek av större vattensalamander är bristfällig. I samband med eventuell tillståndsprövning behöver uppgift om detta kompletteras av den som söker tillstånd.

1903 – Gulyxne (*Liparis loeselii*)

Gulyxne ska vara allmänt förekommande i områdets rikkärr. Rikkärren får inte bli igenvuxna av träd, buskar, pors eller vass och de hydrologiska förhållandena är gynnsamma för arten.

Bevarandetillstånd idag

Rikkärret och sjön bedöms idag ha gynnsamt bevarandetillstånd. Populationen av gulyxne är liten och skulle behöva öka för att uppnå ett gynnsamt tillstånd. Det råder kunskapsbrist kring tillståndet för övriga arter, men förutsättningarna är goda om livsmiljöerna bibehåller ett gynnsamt tillstånd. För taigan är det viktigt att skogsbruksåtgärder uteblir samt att mängden död ved ökar.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Skogsbruk inom Natura 2000-området samt negativa kanteffekter från skogsbruk utan tillräcklig hänsyn utanför området.
- Markavvattning.
- Avlägsnande av död ved.
- Ogynnsam igenväxning av rikkärr.
- Övergödning av våtmarksmiljöer.
- Minskad andel lövträd.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bevarandeplan ROMSMAREN

7(7)

2017-03-31

Dnr: 511-5656-16

- Framförande av tunga fordon, eller annan kraftig markstörning.
- Utsläpp eller spridning av kemikalier, bekämpningsmedel, olja mm.
- Invallning.
- Uppläggande av muddringsmassor.
- Tåktverksamhet.
- Anläggning av nya vägar.
- Fragmentering.
- Exploatering, bebyggelse.
- Införsel och förekomst av främmande arter.

Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandeåtgärder.

Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000.

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
Bevarandeplan 2017-03-31,
dnr 511-5656-16. **Natura 2000-området**
Romsmaren,
SE0210316, Kommun: Tierp.

